

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Auctoritates utriusque Testamenti

Nicolaus <de Hanapis>

[Straßburg], um 1475-80

De sabati observantia - De suspicione

[urn:nbn:de:bsz:31-313490](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-313490)

De pusillanimitate

Quoniam angeli dixisset ad loth in monte saluum te fac non possum inquit ille in monte me saluare ne forte apprehendat me malum. Gen. xix.

Et tunc peius accidit sibi Videntes filij israhel egiptios post se venientes timuerunt valde licet deus eis prorsus multa bona credidisset Exodi xiiij. Item timuerunt dominum loquentem moyse et dixerunt non loquatur nobis deus ne forte moriamur. Exodi. xxx.

Reuelatione facta de conditionibus terre promissionis quod habebat cultores fortissimos et vrbes grues atque muratas dixerunt vtinam mortui essemus in egipto. Numeri. xiiij. et xiiij. Et dixerunt nuncy teruerunt nos Deuteronomy. i.

Postquam archam tulerat de anna themathe iericho fugauerunt filij hay filios israhel et corruerunt ex eis multi pertimuitque cor pepuli et ad istar aque liquefactum est. iosue. viij. Habao mite audientes que fecerat iosue iericho et hay timuerunt et fecerunt pactum secundum voluntatem eius. Josue. ix.

Cum haberet iedeon in exercitu suo tringinta duo milia hominum clarum est qui formidolosus aut timidus est reuertatur et reuersi sunt viginti duo milia hominum iudicu. viij.

Saul et omnes de israhel audientes sermones philistei mctuebant nimis i. Regum. xvij.

Veniens saul in gelboe et videns castra philistei timuit et exauit cor eius i. Regum. xxviiij.

Cum audisset exercitus asiriorum holofernem esse decollatum fugit mens ab eis et consilium et solo tate more et metu agitati fuge presidium sumunt Iudicum. xv.

Petrus super mare ambulans videtur pentum validum et timuit licet dominum presentem habuit. Mathei. xiiij.

Videntes discipuli dominum capi omnes fugerunt petrus a longe sequebatur Mathei. xxvi.

Per quod patet quod omnes pusillanimites et timidi fuerunt Arguebat dominus minus pusillanimitatem discipulorum qui eo presente commotione maris timebant dicens quid timidi estis modice fidei Mathei. viij.

Nimis pusillanimitis fuit Petrus quando ad vocem acille dominum negauit. math. xxvi.

De sabati obseruantia

Sabati obseruatio ex hoc originem habuit quod dominus diei septimo benedixit et in ipso ab omni opere cessauit. Gen. ij. Sexta die filij israhel manna duplici quantitate colligebant ut die sabati omnino vacarent. Exodi. xvi.

Die sabati duo agni et due decime simile oleo consperse offerebantur alijs diebus tantum vnus msi in sollempnitatibus et kalendis ad designandum quod in sabato habundantius deum laudare debemus. Nui. xviiij.

Homo qui in sabato ligna collegit a toto populo fuit lapidatus. Numeri. xv.

Videns neemias homines torcularia calcantes et onera portantes et venalia ementes obiurgauit eos tanquam diem sabati prophanantes. Neemie. xiiij.

Centiles ex parte ipsius ambiochi
prelia constituerunt in die sabato
rum aduersus mathatiam et qs fu-
gauerunt de iudea at illi non mise-
runt lapidem contra eos sed dire-
runt omnes moriamur in simplici-
tate nostra. Machabeorū. ij.

Postea vero saniori consilio dixe-
runt omnis homo quicumq; uenerit
ad nos die sabati pugnemus con-
tra eum nō enim uidetur esse opus
seuile pro salute et vita et lege dei
pugnare cum inimicis ubi supra

Judas machabeus et socij eius pu-
gnantes contra nichanorem interse-
cerunt de exercitu eius nouem milia
hominum ceteros autem fugientes
non insequabantur eo quod ante sa-
batum erat secundo. Macha. viij.

Nichanor cogitauit cum omni im-
petu die sabati bellū comittere sed
iudei qui necessitate eum insequē-
tur dixerunt ei ne ita ferociter ac bar-
bare feceris sed honore tribue diei
sanctificationi secundo. Macha. xv.

Saluator noster multa miracula le-
gitur in sabato fecisse cuius causa tri-
plex est una est ut se dominum osten-
deret. Machabeorū. xij.

Dominus est enim filius hominis
etiam sabati Alia ut verā intelligen-
tiam illius precepti daret quod scili-
cet non est ab omni opere simplici-
ter cessandum. Matth. xij. quia licet
in sabatis infirmis benefacere

Tercia plures homines audientes
eū et videtes edificaretur. Luce. xij.
De muliere curua quam coram tur-
bam sanauit

Sabatū est conueniens ad audi-
endum legem dei et doctrinam sanc-
torum vnde. Actū. xvij.

Voces prophetarum que per omnem
sabatum leguntur

De seductione et astutia

Prima seductio per serpen-
tem que dyabolus ē facta ē
Genesis. iij.

Multociens voluit labam iacob de-
cipere scilicet in uxore et mercede s;
dominus aliter disposuit. Genesis
tricesimo et viceesimo nono

Rachel patrem ydola querentem
pulchre deludit. Genesis. xxxj.

Filij iacob seuentes ob stuprū dime
sororis eorū taliter suaserūt ut fidei
qui eam oppresserat et ciuitas cum
eo prescinderetur quo facto iruerūt
super eos et occiderunt eos. Gene-
sis tricesimo quarto

Filij iacob ipsum patrem deceperūt
cum tunica ioseph in sanguine tinc-
ta ei monstrabatur. Genesis. xxxvij

Coahonte callide fecerunt pactū
cum ioseph ingentes se d' longinquo
venisse. Josue. ix.

Cauebant philistini ne faber ferri
inueniretur in omni terra isra-
hel ne forte hebrei facerent gladium
et lanceam. 1. Regū. xvij.

Saul pmisit filiā suā callide dauid
ut pugnans cum philisteis interiret
1. Regū. xvij.

Amon se callide languidum simu-
lauit et sic sororem suam oppressit
1. Regū. xij.

Nolon caute amon ad conuiuium
mutauit et ibidem occidi fecit secū-
do. 1. Regū. xij.

Ambiens absoloni regnum patris
cepit caute populo adulari et pa-
tris facta. vituperare et se bene iudi-
caturum israhel iactare secūdo. 1. Re-
gū decimo quinto

Dixit ieroboam in corde suo nūc reuertetur regnum ad domum dauid si ascenderit populus ut faciat sacrificium in domo domini Et ideo fecit eis vitulum ad adorandum. iiij. Regum. xij.

Cauere colorauit uerba sua tibi dicens ad Naaman in nomine helisei modo uenerunt ad me duo de filiis prophetarum de monte ephraim etc. iiij. Regum. v.

Jesabel magna est astutia uisa ut naboth falso testimonio occideret ut vineam eius achab congregaret. iiij. Regum. xxi.

Achalia mater ochozie regis iuda ipso mortuo occidit omne semen regium et sic regnauit sex annis. iiij. Regum. xj.

Aman caute et maliciose mortem iudeorum apud regem assuerum procurauit. Esther. iij.

Satrape regni persarum procurauerunt ut darius rex decretum statueret contra quod credebant danieli omnino facere ut sic eum possent occidere. Danielis. vi.

Duo senes magna cautela uisi sunt contra susannam. Danielis. xij.

Jason misit menolaum portantem pecuniam antiocho regi qui in senem ipsum retorsit summum sacerdotium. ii. Machabe. iij.

Herodes caute magos uocauit et dixit cum inuenieris puerum renuntiate michi. Mathei. ij.

Pharisaei uolentes ihesum capere in sermone miserunt ad eum discipulos suos cum herodianis dicentes magister scimus quia uerax es. Mathei. xxij.

Videntes iudei quod uerbum dei per-

paulum et barnabam disseminabatur concitauerunt religiosas mulieres et primos ciuitatis antiochie et excitauerunt persecutionem in eos et eiecerunt eos de sinibus suis. Actuum. xiii.
Item cogitauerunt petere a tribuno ut palam in medio produceret quasi aliquid ab eo certius cognitum et sic eum interficere possent ad quod uoto se obligauerant. Actuum. xxiii.

De seueritate

O grauius puniuit deus peccatum primorum parentum. Genesis. iii.

Item postea fere omnes in diluuiio deluit. Genesis. vii.

Item quinque ciuitates propter peccatum contra naturam consumpsit. Genesis. xix.

Propter vitulum quem adorauerunt filii israhel ceciderunt die una. xxij. milia hominum. Exodi. xxxij.

Uigilia colligens in sabato sunt lapidatus. Numeri. xv.

Item nota ibidem de ignitis serpentibus. Numeri. xxxij.

Pro peccato in uxorem leuite commisso tota tribu beniamin fere deleta est. Judicum. xx.

Meli cum filiis quos super peccata lente corripuit grauius puniuit. i. Regum. iij.

Saul super peccata sua grauius puniuit et domus eius post mortem ipsius. ii. Regum. ii.

Oza quia tetigit arcam quam non debuit a domino percussus interijt. ii. Regum. vi.

Septuaginta milia hominum a domino occisi sunt propter elationem dauid quoniam fecit populum numerari.

1. Regum. xxiii.

Quadragesima pueri ab uirgibus sunt lacerati quia helizam deriserunt. iii. Regum. ij.

Orauit punitus fuit regi quod muneribus a naaman fraudulenter accepit. iii. Regum. ij.

Ozias rex iuda quia voluit incensum cum turribulo adolere quod ad eum non pertinebat statim lepra percussus est. ij. Paralipomenon. xxv.

Populum israel propter peccata sua tradidit eos dominus in manus nabuchodonosor quia totam gentem crudeliter captiuauit templum destruxit captiuos combussit. iii. Regum. xxiii.

Antiochus rex fuit tam grauitate percussus ut vermes de suo corpore scaturirent. ij. Machabecorum. ix.

De seruo nequa nota. Mathei. xvii.

De seruo inutili. Mathei. xxij.

Fraus ananie de precio agri et in uxore sua saphira grauitate punita est.

Actuum. v.

Herodes veste regali vestitus sedes pro tribunali voces populo dei et non hominum accumulante percussit eum angelus domini eo quod non dedit sibi honorem deo et a vermibus consumptus expirauit. Actuum. xj.

De silentio et taciturnitate

Quoties dominus locutus fuerat ad moysen impeditionis lingue fuit. Exod. vj.

Ex quo inuitur quod uiri dei qui multum cum deo loquuntur tardi esse debent ad multam vel ad nimiam loquelam cum alijs indiscretis.

Samson uxori perabulam male reuelauit. Judicum. xv.

Ita dalida fortitudinem suam reuelauit.

plus enim tacuisse sibi profuisset. Judicum sedecimo

Anna dominum corde deprecabatur labia enim eius mouebantur sed uox eius penitus non audiebatur et exaudita est. 1. Regum. ij.

Samuel uisionem sibi a deo factam hely non ostendit quousque ab illo ad iuratus fuit. 1. Regum. ij.

Cum filij helial dicerent de saul uirum saluare nos poterat ille audire dissimulabat et nichil respondit. 1. Regum decimo.

Abigail postquam dauid contra uirum suum nabal placauerat non indicauit uirum suum uerbum paruulum autem grande usque ad mane dum uinum quod bibit digessisset. 1. Regum. xxv.

Thobias iniurijs uerbis uxoris nichil respondit. Thobie. v.

Cum ancilla sara filia raguelis sibi uerba amara et imperatoria dixit sara nichil respondit sed intrauit cubiculum et orauit deum ut ab illo impio liberaret eam. Thobie tercio

Diu tacuit hester antequam petitionem suam regi reuelaret. Hester. iij.

Uxor iob ipso percusso stulte sibi loquebatur. Iob. ij.

Item iob magis de loquela quam de aliquo alio seipsum reprehendit dicens. xxxij. qui leuiter locutus sum respondere quid possum unum locutus sum quod ueritatem non dixisse et quod dicit quod non peccauit labijs suis nec quod stultum contra deum locutus est.

Quoad ezechiel rex iuda ne populus aliquid raptae responderet et silueret et non responderet ei uerbum. Ysa. xxxvj.

Jeremias in uero sanctificatus et propheta electus se loqui nescire dixit quod puer erat. Jeremie. j.

30
Hulanna contra falsum testimonium duorum sanum nichil legitur respondisse. Danielis. xiiij.

Maria mater cristi locuta est cum angelo et elizabet. Luca. i.

Item cum filio et ministris nuptiarum. Johannis. ij.

Alias non legitur alicui multum locuta fuisse. Magdalenam veniens ad pedes cristi nichil legitur dixisse sed lacrimis pedes rigavit. Luca. viij.

Item sorori d' ipa conquerenti nichil respondit. Luca. x.

Item discipulis in ipsam fementibus nichil respondit. Marc. xiiij.

Quia igitur bene siluit xps pro ea respondit in locis prescriptis

Mulier in adulterio deprehensa et coam xpo accusata non respondit cristus autem pro ea verbum assumpsi et eam misericorditer a peccato absoluit. Johannis. viij.

Locutus in sinagoga paulus primo silentium manu indicit. Actuum. xiiij.

De simulatione et ypocri

Addo languore dissimulabat ut sorore sua thamar opprimere posset. ii. Regum. xiiij.

Prox ieroboam mutato habitu venit ad abiam prophetam qui videre non poterat qui dixit illi quare aliam te simulas. iii. Regum. xiiij.

Dehi simulavit dominum suum indigere duplici veste pro duobus filiis prophetarum. iiij. Regum. v.

Appolomus veniens iherusalem pacem simulans quieuit usque ad diem sabbati et tunc feriatis iudeis arma capere suis precepit et multitudinem peremit. ii. Machab. v.

Ypocritus xps dixit. Mathei. xxiiij.

De vobis ypocrite

Phariseis volentibus cristum capere in sermone respondit quid me temptatis ypocrite. Mathei. xxii.

Magnam ypocritam ananias et uxore eius simulauerunt partem de pecunia agri ad usum proprium retinentes. Actuum. v.

De societate bona

Considerandum est valde quantum valet bona societas si enim qui quibus civitatibus sodomorum fuissent decem iusti propter illos peperisset de omnibus alijs. Gene. xvij.

Dixit iacob ad laban modicum habuisti antequam venirem ad te et nunc dives effectus es benedixitque dominus tibi ad introitum meum. Ge. xxx.

Item benedixit dominus egyptijs propter ioseph et multiplicauit eis hucus. Genesis. xxxij.

Omnibus diebus ioseph et seniorum seruiuit israel domino. Josue. xxiiij.

Filij dan ceperunt ladis et omnes occiderunt quia cum nullo hominum habebant quicquam societatis. Judi. xvij.

Thobias volebat omnes timentes deum secum habere in conuiuio et ipse ipse docuit filium suum. Tho. iij. et. ij.

Item diligenter scire volebat thobias cum quod esset iturus filius suus. Tho. v. propter honorem iosephat regis iudea deum colentis helesus impetrauit a quo exercitum in quo etiam duo alij reges mali fuerunt. iiij. Regum. iij.

Audito crudeli mandato regis quod cuncti sapientes babilonis occidi deberent quia somnium eius exponere nescirent daniel et socij eius petebant misericordiam domini et illa necesse reuelata est visio danieli cuius occasione

omnes alij saluati sunt. Danielis. ij.

Nota de bona societate septem fratrum cum matre eorum. ij. Mach. vij.

Venit iudas machabeus ad capiendam sicopolim ciuitatem sed qui a ipsi sicopoli erant iudeis q̄ ibi habitabant benigni nichil mali eis faciebant ymo gratias agens hortatur est eos erga genus suum esse benignos. ij. Machabe. xij.

Quamdiu petrus erat cum discipulis firmus fuit et securus sed quando erat in atrio summi sacerdotis dominum negauit. Mathei. xxvi.

Cum esset discipuli simul in oratione spiritu sanctu acceperunt. Act. ij.

De fidelibus qui erant in ecclesia dei. Actuum. ij.

Omnes qui credebant erant pariter et habebant omnia comuna et sequitur famebant cibum cum exultatione et simplicitate cordis laudantes deum et habentes gratiam ad omnes plebes

Post conuersionem pauli paulus ueniebat ierusalimam uolebat se iungere discipulis sed ipsi timebant eum non credentes quod esset discipulus barnabas autem duxit eum ad discipulos. Actuum. ix.

Homines qui erant in nauis cum paulo tempore grauissime tempestatis et periculi ipsius occasione saluati sunt. Actuum. xxvij.

De societate mala

Societas malorum multum nocet unde abraham quam diu erat inter caldeos non legitur a domino uisitatus sed postquam egressus est dominus pluries apparuit ei. Genesis. xxi.
Fugiente iacob malum fratrem do-

minus eum multipliciter confortauit. Genesis. xxvii.

Ipsa autem rediens noluit cum fratre malo ambulare licet muneribus placasset eum. Genesis. xxxiiij.

Dixit moyses ad filios israel recedite a tabernaculis hominum impiorum et nolite tangere que ad eos pertinent ne inuoluamini in peccatis eorum. Numeri. xxi.

Dixit dominus moysi precipere filiis israel itantes terram chanaan disperdite cunctos habitatores eius si autem nolueritis erunt uobis quasi clauis in oculis et quasi lacee in lateribus. Nume. xxxiiij.

Propter quosdam filios belial qui uxorem leuite opprimerant omnes filii beniamin fecerunt trucidati sunt. Iudicium. xx.

Noluerunt filii israel habitatores terre delere sicut precepit dominus sed percusserunt sed cum eis ideo male successit eis. Iudicium. ij.

Amicitia quam habuit amor cum ionadab dedit ei uiam opprimendi sororem suam. ij. Regum. xxiij.

Absolon malos habuit socios ad expugnandum patrem d regno. ij. reg. xv.

Rex iude iofaphat fuit fere occisus uadens cum iniquo rege achab. ij. Re. xxij.

Et post rephes fuit per prophetam dicentem ipso plebes auxiliu et hijs qui oderunt deum astutia iugeris et idcirco iram dei merebaris. ij. Paralipomino. xix.

Eliezer propheta dixit iofaphat regi iuda quod habuisti sed cum otiosia profuerit dominus opera tua. ij. Paralip. xx.

Filii iuda templu edificatibus hostes eorum uolebant cum eis in fraude edificare sed illi ubi consilio bono reuerunt. Esdre. iij.

Cum iret omnes ad uisitas aureos thobias fugiebat consortia oim. Tho. j.

Item noli cum peccatoribus man-
ducare Thobie. iij.
Item dicebat vxor iunioris thobie
Nūquāz cū ludentibus me miscui
neqz cū hijs qui in leuitateambu-
lant participē me p̄bui Thobie. iij.
Job de seip̄o dixit frater fui draco-
num et socius strucionū Job. xxx.
Ysaias dixit vir pollut⁹ labijs ego
sum et causam subverti qz ego in mes-
sio populi polluta labia habentis
ego habito Ysaie. vi.
Dicitum est ezechielī et increduli et
subuersores sunt et cum scorpionū
bus habitas.
Cū iudas machabeus constituit cū
romanis amicitia et societatem ci-
to superatus est qui prius alics su-
perabat Machabeorū. ix.
Petrus existens cū ministris sumi
sacerdotis xpm negauit Mathei. xxv.
Plures mali frequentē cōdemunt
vt bonis inferāt nocumēta Josue. x.
Vbi adomisedech rex iherusalem cū
alijs quatuor regibz cōuenerūt contra
gabaomitas qz fecerūt pacē cū josue.
Item iabin rex adoz et alij reges cō-
uenerunt contra josue et filios isra-
hel Josue. xi.
Item quinqz satrape philistinorum
chananei sydony Judicū. ij.
Item madian et amalech et cetera
naciones orientaliū Judicū. vi.
Pylatus et herodes amici facti sunt
in passione dñi Luce. xxij.
Paulus philipenses cōmendat di-
cens in medio nacionis peruersē et
p̄raue inter quos lucetis sicut lucer-
na et luminaria in mūdo Philip. ij.
Petrus quibusdā iudeis verbū dei
audientibz Actuum. ij. Dixit saluas
mini a generacione p̄raua ista.

31
Mali contra apostolos sepe cōuene-
runt romanos sanctos vt patet in vi-
ta eorum de beato stephano Actuum
vij. de paulo et barnaba.

De strage.

Strages hoim terribilis fuit
quando tpe diluuij omnes
pter octo perierūt Gen. vij.
Quāti hoies in egipto et in mari ru-
bro perierūt Exo. xij. et xiiij. p totū.
De sexcentis milibz pugnatorū nul-
lus intrauit terram p̄missionis nisi
duo josue et caleph sed omnes in de-
serto varijs modis interierunt Deu-
tronomij. et Numeri. ij.
Magnam cedem fecerūt filij isrl ex
p̄cepto moyse de madianitis qd ex is
apparet quia ipi triginta duo milia
virginū in predā ceperunt oēs alios
viros et m̄kieres occiderūt Num. xxxi.
P̄pter vxorem leuite occisi sūt. xxv.
milia et centum viri bellatorū p̄ter
mulieres et paruulos Judicū. xx.
In diebz hely quādo capta sūt ar-
cha dñi ceciderunt de israhel trigim-
ta milia hoim. Regum. iij.
Item per omnes libros regum.
Abia rex iuda et exercitus eius vul-
nerauit vna die de exercitu ieroboa-
l. milia virozū. Parali. xij.
Aza rex iuda habuit in exercitu suo
quingenta octuaginta milia.
Ethiopes aut fuerūt decies centena
milia et ruerūt ethiopes vsqz ad in-
teruencionem. Paralipo. xiiij.
Rex israhel occidit de iuda centum
viginti milia virozū bellatorum die
vna eo qd dereliquissent dominū. ij.
Paralipomimon. xxvij.
Occasione superbi amon qui p̄pter
solū mardocheū volebat oēs iudeos

in gulare occiderunt in dei in regno as:
fueri. lxxv. milia hoim quos inimicos
suos putabant Nester. ix.

Jonathas misit demetrio apud an-
thiochia tria milia virozū in auxiliū
cōtra illos de ciuitate qui volebāt de-
metriū occidere et occisi sunt de ipis
anthiochenis vno die vigintientū
milia virozū. Machabeozū. xi.

Tanta cedes hoim fuit in iherusalē
qñ cepit eam anthiochus qñ ibi fue-
rūt. lxxx. milia hoim interfecti. xl. mi-
lia vincti non minus autē venūdati
ij. Machabeozū. v.

Adūsus galathas in babilona sex
milia hoim tantū peremerūt centuz
viginti milia hoim ppter auxiliū
eis de celo datū. ij. Macha. viij.

Judas machabeus legi multos ha-
buisse conflictos vt patet in libro
Machabeozū per totum.

Vnde occidit nouē milia qui erant
cū machabeo. ij. Macha. viij.

Viginti milia in dnoho munitiois
b. ij. Machabeozū. x.

Viginti quinqz milia cū thimotheo
De strennitate.

Adiens abraham captum
loth nepotem suū assūptis
vernaculis et alijs socijs ir-
ruit nocte sup qñoz rege q ceperāt
illū et pūsis hostibz reduxit loth
cū tota substantia Genesis. xliij.

Postq̄ iacob cum angelo lūctabāt
dixit ei angelus si cōtra deum fortis
fuisi quāto magis contra homines
pualetis Genesis. xxxij.

Caleph et iosue virilē ppem cōfor-
tauerūt dicentes ascendam⁹ et possi-
deam⁹ terrā qm poterimus obtinere
eam Nūi. xij.

Et iterū ne timeatis populum terre
q̄ sicut panem possum⁹ eos depora-

re Numeri. xliij.

Phimees cū. xij. milibz hoim pugna-
torum madiantas debellauit ita q̄
xxxij. milia virginū in predam duxit
Numeri. xxxij.

Iosue pergens ad bellū cōtra hay
erat in fronte exercitus sui vallatus
auxilio pugnatōzū Iosue. viij.

Captis quiqz regibz dixit iosue ad
p̄ncipes exercitus q̄ cū eo erāt ite
ponite pedes vros super colla regū
istorum nolite timere nec pauēatis
Iosue. x.

Dixit caleph ad iosue. lxxxv. ānozū
sū hodie sic valēs vt eo valebā tpe
qñ ad explorandū missus sum illius
in me temporis fortitudo in me per-
seuerat Iosue. xliij.

Ahoch iudex et princeps exercitus
isrl in fronte gradies dixit sequimini
me tradidit em dñs inimicos vros
in man⁹ vras Judicū. iij.

Ex p̄cepto dñi dixit gedeon exercitui
suo q̄ secū erāt q̄ formidolosus aut
timid⁹ est reuertat Judicū. vij.

De fortitudine et strennitate sam-
psonis nota Judicū. xliij. et. xv.

Dauid in puericia sua leonē atqz vrs-
sam et goliā fortes occidit. i. Regū. x.

Itē cū vno milite venit i castra saul
et intrauit tentozū eius et tulit ha-
stam et cyphū eius. i. Regū. xxxij.

Desiderante dauid aquā de cisterna
bethleem tres milites irruerāt ca-
stra philistinorum attulerūtqz sibi
aquā. ij. Regū. xxxij.

Strenue fecit p̄heu perciciens duos
reges et fr̄es orthozie et filios achab
et p̄phetas baal in multitudine in-
numerosa. ij. Regū. x.

Joiada strenue cepit regnū iuda-
de manu achabie et ioas parvulū de
suis dau⁹ regē coronauit. iij. Regū. x.

Filij trāsmigracōis edificantes mu-
rū iherl'm vna manu facientes opus
et altera gladiū tenebāt. neemie. iiii.

Miram strenuitatem et fortitudi-
nem habuit iudith que holofernem
occidit. Judith. xiiij.

Mira strenuitatē habuerūt matha-
tias et filij eius q̄ tocians pualuerūt
contra regē anthiochū. 1. Macha. ij.

Eleazar audacter currit ad elephā-
tem et supponens se occidit eum. 1. Machabeorum. vi.

Dixit eleazar tortoribz fortiter vitā
excedendo senecute dignus appare-
bo adolescentibz autē exemplū forte
relinquam. 1. Machabeorum. vi.

Machabeus et qui cū illō erant ibāt
p̄mpti ad bellum contra lysiam has-
bentes auxiliū de ceto et p̄strauerūt
de hostibz. xj. milia peditū et equitū
mille sexcentos. 1. Macha. xi.

De superbia.

Qua p̄pter appetitum excellē-
tie dicēte dyabolo eritis diij
de ligno vitito comedit. Ge-
n. iij.

Et ideo ad subiectiōē est deducta.

Superbia volentiū turrim edifica-
re vsqz ad celū p̄ cōfusiōē liguarū
humiliata et destructa est. Gen. xi.

Ngar p̄pter cōceptū filiū cōtemnēs
dn̄az suā iussu dn̄i s̄biecta ē. Ge. xvj.

Superbus pharao in mari rubro
submersus fuit. Exodi. xij.

Supbia thore et aliorū cōtra moy-
sen grauit̄ punita fuit. Nūi. xvj.

Supbia holofernis mirabiliter fuit
destructa. Judicium. xiiij.

Superbia aman mirabiliter fuit hu-
miliata. Hester. vi.

De superbia nabuchodonosor ha-

72
beur. Judicium. ij. De quo etiā ysai-
as dicit in corde me ostendam.

De supbia moab dicit. xvi.

Audim⁹ superbiā moab superbi⁹ est
valde supbia et arrogancia ei⁹ indi-
gnacio eius plusqz fortitudo eius.

Qm̄ eleuatū fuit cor nabuchodonō-
sor regis babilonis et spiritus illi⁹
obfirmatus est ad superbiā deposit⁹
est de solio et gloria eius ablata est.

Danielis. iij.

Balthazar filius nabuchodonosor
rex babilonis non humiliavit cor
suū s̄ aduersus dn̄atorem celi eleua-
tus est ideo interfectus est. Daniel. v.

Anthiochus ascendēs iherosolimam
in multitudine grādi et intuit in san-
ctificacōem cū supbia. 1. Macha. i.

Anthiochus rex in superbia existi-
mabat terrā navigatur⁹. 1. Mach. v.

Anthiochus dixit se superbe ventu-
rū iherosolimā et cōgeriez sepulchri
eū facturū s̄ in ip̄o timere percussus
ē insanabili plaga. 1. Macha. ix.

Nichanor dicentibus sibi iudeis qz
esset potēs in celo qui iussit agi die
septimum inquit et ego sum potens
super terram qui impero sumi arma
et negocia regis impleri et cito post
victus est. 1. Machabeorum. xv.

Superbia pharisei seipm̄ cōmendā-
ris reprohata ē humilitas publica
in cōmendata est. 1. Ihu ce. xvij.

Herodes veste regali indutus sedit
p̄ tribunali et cōcinnabat ad pplm̄
populus autē clamabat voces dei et
nō hoim et cōfestim percussit eū an-
gelus dn̄i eo qz non dedisset honore
deo et cōsumptus a vermibz expira-
uit. Actuum. xij.

De sepultura.

Quoniam magna diligencia abra-
hā agrū emit in quo mortuā
uxore sepeliret. Gen. xxiiij.
Noluit iacob cū malis hominib; se-
peliri s; adiuravit ioseph ut eū mor-
tuum ad patrum sepulchra dēfēret
Gen. xlviij.
Noc ipm pos. benedictionē filiorū
reperit et ioseph diligēt adimple-
uit Gen. xliij.
Eriens moyses de egypto tulit mde
secum ossa ioseph sicut ipse ordina-
uerat Exodi. xiiij.
Cōmendauit dau^o viros iabes gala
ad eo q; cadauera saul et filiorū ei;
reuerent sepelissent. ij. Reg. i.
Dheu rex isrl qui fecerat occidi ier-
salem fecit eam sepeliri q; erat filia re-
gis. iiij. Regum. ix.
Thobias se periculo vite exhibuit
corpora rapiens occisorū et ea sol-
licite sepeluit Thobie. i.
Prima annūciatio quā fecit thobias
filio suo ante mōrtē fuit de sua et
matris sepultura Thobie. iij.
Post p̄liū cōtra gorgiā cōmissum
venit iudas machabeus ut corpora
p̄stratorū tollerēt et cū suis parenti-
b; sepeliret. ij. Macha. xij.
Discipuli iohānis baptiste audien-
tes eū fore decollatū tulerunt corp;
eius et sepelierunt Matth. xx.
Apparet dñm ihesū de ssa sepul-
tura sollicitū qñ dixit de vngēto fomite
ut in die sepulture mee fuet Jo. xiiij.
Ioseph et in chodem^o dñm sepeliret
in sepulchro nouo Matth. xxviij.

De spe.

Quilibet ānis expectat^o abrahā
anteq; de sara filiū haberet
q; iā centenari^o erat qñ nat^o

est ei ysaac Gen. xxij.

A pmissione primo abrahe facta de
terza pmissione scz q; semen ei^o eā
possideret et fluxerūt anni q̄dringen-
ti quadraginta anteq; filij israhel ter-
ram illam intrauerunt.

Dauid bonā spē habuit philistēū in
noie dñi p̄sternere. ij. Reg. xvij.

Job afflic^o corpore orbat^o filijs de-
risus ab amicis et rebo spoliat^o dixit
si occiderit me i ipso sperabo Job. xiiij.

Thobias parentib; ipm iridentib;
et dicentib; ubi est spes tua p q; ele-
mosinas et sepulchras faciebas i cre-
pās illos dixit nolite sic loqui qñ
filij sanctorū sum^o et vitā illā expe-
ctam^o quā de^o datur^o ē hijs q; vitā
suā nūquā mutāt ab eo Thobie. ij.

Susanna ad mortem condempnata
adhuc cor et fiduciam posuit in deo
Danielis. xiiij.

De spe matris cum septem filijs no-
ta. ij. Machabeorū. vij.

Judas machabe^o misit iherosolimā
xiiij. milia dragmas argēti. ij. Macha. xij.
Symeon iust^o et timerat^o in iherlm
expectabat cōsolacōez in isrl Iluce. ij.

Ascensus xps in celū p̄cepit disci-
pulis ne discederēt de iherlm s; expecta-
rent p̄missionē patris Actuum. i.

Monet ap̄tus ipm thimothēū ut p̄-
cipiat diuitib; nō alta sapere nec spe-
rare in incerto sed in deo viuo. i. ad
Thimothēum. vi.

Dauid bonā spē habuit ut i psalmis

De suspicione.

Qogitavit abraham et suspi-
caba^o q; egyptij vellēt eum
pro uxore sua interficere Ge-
nesis. xiiij.

Simile de ysaac Gen. xxij.

Suspiciatus est laban q̄ iacob sibi
 deos suos abstulisset Genesis. xxxij.
Videns iacob tunicā filij sui ioseph
 cruentatam putabat eū a bestia de-
 uoratum Genesis. xxxvij.
Rubemite et gaadamite eūtes ad pos-
 sessiones suas edificauerunt altare
 iuxta iordanem unde turbati sūt fi-
 lij putātes q̄ ipse se uellent ab eorū
 lege separare Josue. xxxij.
Cū iuisset sampson ad domū patris
 sui socer eius putabat q̄ odio habe-
 ret uxorem suā ideo eam alteri dedit
Judicium. xv.
Hely uidens annā labia mouere et
 nullū verbū extra p̄ferre eā temulē
 tam estimabat. 1. Regum. i.
Cū esset dauid cū achis rege geth
 quasi custos capitis sui satrape dix-
 erunt ad achis ut recederet dauid et
 nō iret cum eis ad prelium ne forte
 transfugeret contra eos ad saul. 2. Regum. xxij.
Misit dauid nūcīos ad regē amon
 ut cōsolaretur eū sup patrū interitu
 principes aut illi? putauerūt q̄ ve-
 misset ad explorandū ciuitatē. 2. Regum. x.
Postq̄ assuerus turbatus contra
 aman ortū intrasset aman cecidit sup
 lectū hester ut rogaret eā p̄ aia sua
 intrans aut rex et uidēs cū super les-
 ctū regine suspicabatur q̄ eā uellet
 opprimere Hester. vij.
Nūciantē ieremia uoluntatē dñi po-
 pulo terre q̄ remāsit post destructio-
 nem iherusalem dixerūt en loqueris
 mendaciū non te misit dñs s̄ barnab
 filius nerie incitat te aduersus nos
 ut tradat nos in manus caldeorum
Ieremie. xliij.
Vidētes discipuli dñm super mare
 ambulātem putantes fantasma esse

Mathe. xxiiij.
Vidētes iudei discipulos xpi uarijs
 linguis loquētes putauerūt eos esse
 multo plenos Actū. ij.
Omnes discipuli xpi timebant pau-
 lum post cōuersionem putantes eū
 nō esse discipulum. Actū. ix.
Vidētes barbari viperam in manu
 pauli ueniētē putabant eū homici-
 dam esse Actū. xxvij.
Tribunus lyhas uidēs paulū a iu-
 deis male tractatū dixit nōne tu es
 egipcius qui ante hos dies tumultū
 excitasti et eduxisti in desertū decem
 milia hoim Actū. xxi.

De templo dei.

Ordinauit deus per moysen
 q̄ aaron et filij eius man⁹ et
 pedes lauarent q̄ taberna-
 culū erant ingressuri Exodi. xxix.
Non licebat nisi paucis tabernacu-
 lum intrare nec etiā ipius uasa tan-
 gere Numeri. iij.
Diligencior fuit salomon ad edifi-
 candū templū dñi q̄ domū ppriā in
 xij. annis que tamen multo minor
 erat. 2. Regū. vij.
Magnā etiā fecit in ipi⁹ templi de-
 dicacione solemnitate. 2. Regū. ix.
Joiada pontifex precepit ut athalia
 extra templū duceretur et nō occide-
 retur in templo. 2. Regū. xi.
Magnā curā uidebat dñs de tēplo
 habere q̄ p̄cepit tyro regi ut edifi-
 caret ei domū in iherl̄m Esdre. i.
Darius rex p̄cepit ut edificaret do-
 mus dñi in iherusalē et daren t̄ sum-
 ptus de archa regis ne opus impe-
 diretur Esdre. vj.
Judei reuerſi de captiuitate babilo-
 nie prius ceperunt edificare templū